

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Slavna obletnica

Dne 12. oktobra je preteklo ravno 10 let, odkar so sovjeti in poljski opolnomočeni zastopniki podpisali preliminarije za mir med obema državama. Končnoveljavna mirovna pogodba je datirana z marcem mesecem 1921. leta. Ako hočemo presoditi mednarodno političen pomen zmage na Visli in mirovne konference v Rigi, moramo najprej pojasniti diplomatsko razpoloženje, ki je takrat vladalo v Evropi, nadalje orisati posledice, ki bi bile nastale v slučaju, da bi bili sovjeti takrat zasedli Varšavo in ostalo Poljsko.

Dne 2. avgusta 1920. leta je angleški oficiozni list »Times« priobčil besedilo tajne pogodbe med Nemčijo in sovjeti. Ta pogodba obsega sledeče točke: 1. Nemčija prevzame prenovljenje in tehnično reorganizacijo sovjetskih železnic, 2. Nemčija se zaveže staviti sovjetom na razpologo toliko inženjerjev in tehničnih izvedencev, kolikor jih bo slednja rabila, 3. Nemčija bo dostavila Rusiji ves industrijski material, ki je potreben za obnovo sovjetske petrolejske in rudniške industrije, 4. Nemčija prevzame odgovornost za zdravstvene organizacije v Sovjetski Rusiji. — V zameno se sovjeti zavežejo 1. zasedati vso Poljsko, vključno tudi gdanski koridor, 2. v mirovnih pogajanjih, katera bodo sovjeti vodili po zrušitvi poljske države z zavezniškimi velesilami, morajo sovjeti zahtevati obnovitev stare nemško-ruske meje, 3. sovjeti morajo nato izprazniti vso Poljsko, katero bi zasedla Nemčija.

Iz tega sledi, da sta takrat Nemčija in sovjetska vlada pred nosom zavezniških velesil sklenili, da izbrisata Poljsko z zemljevida. Ker so zavezniške velesile ta načrt poznale, je le razumljivo, zakaj se niso takoj z vso svojo oboroženo močjo stavile v obran za integriteto versajskega miru. Iz tega tudi lahko naprej sklepamo, da bi bile zapadne velesile na vse zadnje tudi pristale na novo razdelitev Poljske v slučaju, da bi bila podlegla sovjetskemu navalu.

Sovjetska vlada je bila tako gotova svoje ga uspeha nad Poljsko, da je sredi avgusta 1920 predložila poljski vladi mirovne pogoje, ki se skoroda docela strinjajo z zgoraj navedenimi točkami tajne pogodbe. Tako so sovjeti zahtevali, da se mora poljska armada skriti na 50.000 vojakov. Vsa preostala municija in vse orožje se mora izročiti sovjetom. Prépovedano je uvažati inozemsko orožje in inozemsko vojaštvo. Začasna meja med Rusijo in Poljsko bi sledila takozvani Cursonovi črti. Sovjeti bi si obdržali pravico, da nadzirajo poljsko upravo.

Dne 19. avgusta je Čičerin, sovjetski komisar za zunanje zadeve, izjavil dopisniku »Sunday Express«, da bodo sovjeti oborožili vse sindikalizirane poljske delavce in da bo 200.000 sovjetskih vojakov ostalo na poljskem ozemlju.

Takšen je bil mednarodni politični položaj tik pred zmago na Visli. Reči moramo, da je bil skrajno neugoden, da ne rečemo tragičen za poljski narod. Ko je že zgledalo, da bo neodvisna Poljska zopet zatonila v krvi svojih junških sinov, je prispela v Varšavo, čije obzidje se je že majalo, mednarodna komisija, katero sta vodila bivši načelnik vrhovnega generalnega štaba vseh zavezniških armad general Weygand in lord D'Abernon, z nalogo, da pomaga pri obrambi Varšave. General Weygand, brez dvoma najbistrejši častnik francoske armade, je takoj izdelal načrte za obrambo mesta in za protiofenzivo. Zgodovina bo beležila s hvaležnim občudovanjem zadržanje maršala Pilsudskega, ki je sprejel predložene načrte ter po njih dne 28. septembra čisto nepričakovano popolnoma porazil sovjetsko armado in jo pognal nazaj v Rusijo v največji zmedbi in v strašnem neredu. Ta bitka je dobila ime »Cudež na Visli«. Ne bomo se vmešavali v kontroverzno, katero še dandanes gotovi krogi vzdržujejo, češ, da francoski general ni imel vpliva na izid varšavske bitke. Za nas obstoja samo dejstvo, žareče napisano v kulturni zgodovini človeštva, da se je brez dvoma po sklepih božje previdnosti dne 28. sept. 1920 ustavil na Visli zmagoviti pohod sovjetske revolucije. Za nas zadostuje to svetlo dejstvo, da je takrat z velikanskimi žrtvami mlada Poljska rešila ostalo Evropo pred invazijo komunističnih tolp, ki bi se sicer bile svobodno razile po Nemčiji in po celi srednji Evropi in nosile s seboj grozoto in razdejanje. Bitka na Visli bo v zgodovini človeštva nosila isti pomen, kot zmaga Karla Martela pri Pojetersu nad Mavri, ali zmaga pri Mohaču nad Turki.

V preliminarijih je Poljska zahtevala obsežno ozemlje, na katerem prebivajo tudi Rusi in Ukrajinci. Nihče jim te zemlje ne zavida, ker je bilo samoodsebi umevno, da se je morala Poljska zavarovati pred novim vpadom boljševičskih armad in mi bi tudi danes te točke ne omenili, če bi Poljska tema narodoma priznala njihovo kulturno samobitnost. Prepričani smo, da bo isti viteški duh, ki je vodil poljskega vojaka v bitki na Visli, pomagal tudi sedaj prebrestti vse notranje težave nam prijateljske Poljske, ker iskreno želimo, da bi se Poljska ovečevala, ne samo kot zmagovalka nad boljševizmom, ne samo kot obrambna stena med boljševiško in zapadno kulturo, ampak kot blesteč zgled narodne države, kjer so na vseh poljih človeškega udejstvovanja upoštevana načela neumrljivega krščanstva.

Križev pot goriških Slovencev

Slovenski odpadnik zahteva preganjanje slovenske duhovščine - Trije odlični duhovniki pod policijskim nadzorstvom - Odločen nastop »Osservatore Romano«

Vatikan, 22. oktobra. ff. Vatikanski oficiozni list je včeraj zavzel odločno stališče proti fašistični gonji, ki se vrši v zvezi z umorom na Vrhpolju proti tamošnjemu župniku Papežu. »Osservatore Romano« povišuje čisti in neomadeževani značaj tega vzornega dušnega pastirja ter se čudi, kako da so se fašistični časopisi mogli tako daleč spozabiti, da ga spravljajo v zvezo s tem zločinom. Energičen nastop vatikanskega glasila je osupnil najvišje fašistične oblasti, ki so najbrže baš zaradi tega sklenile, da spremenijo svojo taktiko ter mesto, da bi napadale poedince, vrše gonjo proti vsej slovenski duhovščini.

Cisto v soglasju s to novo politiko je znani narodni odpadnik poslanec Evgen Kozelski stavil na notranjega ministra sledečo interpelacijo: Ali je italijanski vladi znano, s katerimi sredstvi bo mogla onemogočiti protitalijansko propagando od strani slovenske duhovščine v Julijski Benečiji, ki je odgovorna za nedavni zločin nad odličnim vzgojiteljem v Gorici? — Ali je italijanska vlada v skladu z onim duhom, ki jo je vodil do sprave z rimsko cerkvijo, pripravljena poklicati pozornost višjih cerkvenih oblasti na potrebo njihovega sodelovanja z vladnimi organi za pomiritev te provincije? Nastop proti slovenski duhovščini je potreben, ne toliko, da se prepreči nadaljni nemiri ampak da se duhovščina prisili, da se posveti svojemu svetemu poklicu. Ali je vlada pripravljena podpirati pobožno italijansko duhovščino v boju proti neusmiljenim slovenskim politikom ter tako ščititi delovanje dušnih pastirjev, ki so prišli iz notranjine Italije ter si znali pridobiti ljubezen in spoštovanje slovenskega dela Beneške Julije.

V tem duhu nastopa italijanski tisk. Zločin v Vrhpolju so fašisti izrabili proti slovenski duhovščini. Ni čuda torej, če so civilne oblasti gotovo na zahtevo centralne vlade začele ostro postopati proti slovenskim duhovnikom. Tako je goriška policija dala »Diffido« trem slovenskim duhovnikom in

sicer gg. Alojziju Pavlinu, dekanu v Kobaridu, prof. F. Terčelju, katehetu v Gorici in J. Fonu, župniku v Ajdovščini. Policija je posvarila duhovnike radi njihovega protidržavnega delovanja. »Diffidenc« še ne pridejo pod politično nadzorstvo, pač pa pomeni »Diffido« opozorilo, da bo temu sledila »ammonizione«, ako se grešnik ne popravi. Ta druga kazna se podeli navadno za dobo dveh let in v teku tega časa ne sme posvarjeni

zahajati v javne prostore in mora biti doma že ob solnčnem zahodu, doma pa ne sme zapustiti pred solnčnim vzhodom. Ukrep goriškega policijskega ravatelja je silno razburil slovensko duhovščino, ker sledi zločinu na Vrhpolju. Človek se z začudenjem vpraša, kako more Gorica spravljati slovenske duhovnike v to zvezo.

Francoski listi proti iztrebljenju slovanske manjšine

Pariz, 22. okt. p. Pariški listi opazujejo akcijo fašistov, ki jo pripravljajo proti Jugoslovanom v Julijski Krajini. »Petit Parisien« se čudi, da imajo fašisti toliko predrznosti, da odkrito pretijo z uničenjem slovanskih manjšin v Italiji. Liga za človeške pravice pripravlja protest proti nameravani kolonizaciji italijanskih elementov v Julijski Krajini, ker se bo po pisanju italijanskih listov ta kolonizacija izvajala tako, da se bo slovansko prebivalstvo enostavno pregnalo iz svojih zemljišč, ki jih bo italijanska vlada nasilno razlastila, da jih potem pokloni italijanskim kolonistom, ki jih bo privedla iz južne Italije.

Antifašistična »Liberta« piše, ozirajoč se na pisanje londonskega »Evening Standarda«, da fašisti po tržaškem procesu trdijo, da ni nobenih narodnih manjšin v Italiji. Nasproti Hitlerju se klanjajo, obljublajoč nekatere koncesije Nemcem v južni Tirolski. Na drugi strani pa trdijo, da v Julijski Krajini ni slovanskega elementa. Ta dvoličnost fašizma kaže nestalnost fašistične politike in strah pred gotovimi iznenadenji. Fašizem gotovo ne namerava zboljšati položaja nemške manjšine

v Italiji, nego so to samo obljube, s katerimi bi mogli Hitlerjevci v Nemčiji operirati.

Zato »Liberta« opozarja na držanje Mussolinija, ki je za časa znanih diplomatskih sporov z Nemčijo in Avstrijo radi preganjanja Nemcev v južni Tirolski, v februarju 1926 v parlamentu v odgovoru na govor predsednika bavarske vlade odkrito naglasil, da v Italiji ni nemške manjšine in da je vprašanje južne Tirolske rešeno z mednarodnimi pogodbami. Pri tej priliki je Mussolini Nemcem v južni Tirolski primerjal z divjaki v gozdovih, ki s svojimi umazanimi nogami mažejo marmorna tla veličastnih italijanskih poslopj. Tedaj je tudi napovedal, da se bo v južni Tirolski konsekvntno izvajala asimilacija v fašističnem stilu, da tako prenehajo ostanki barbarskega vpadu na italijansko ozemlje. Takoj po tem Mussolinijevem govoru so se zaprie vse nemške šole na Tirolskem. Ko se je ta akcija čiščenja končala, je Mussolini v drugem govoru naglasil, da se fašistična Italija ne bo nikoli umaknila s sedanjih mej, marveč, da more italijanske zastave ponesti še preko sedanjih mej.

Minister Maksimovič o stari in novi politiki

Belgrad, 22. okt. m. Na svojem potovanju so ministri pripeli v Bjelino, kjer so prav tako številni govorniki naštevili potrebe ljudstva. Najprej jim je odgovoril kmetijski minister dr. Frangeš. Za njim pa je govoril prosvetni minister Maksimovič.

Maksimovič je govoril o politiki pred 6. januarjem in jo obširno kritiziral. Govoril je o bivših strankah, češ, da so bile ali srbske ali hrvatske ali slovenske, ali samo katoliške ali samo pravoslavne ali samo mohamedanske in da je jasno, da take stranke niso imele nobenega uspeha. Prizna, da je krivda razmer pred 6. januarjem tudi na njem samem. Vsi ministri smo sodelovali, je dejal, v tem političnem življenju, vsi smo bili sodelniki, imeli smo tudi enako odgovornost glede rezultatov takega dela. To niso nobene rekriminacije, ugotavljam samo dejstva, kakor je bilo, da se malo spomnimo, kako je izgledalo pred 6. januarjem, in da vidimo, zakaj je prišlo do današnjega režima. Za to delovanje, razume se, ne odklanjamo odgovornosti, kajti med nami je mnogo onih, ki so strankarski hujšakci, ki so bili na odgovornih mestih. Oni so ravno radi tega delovanja prvi poklicani, da se zberejo k skupnemu delu, da prenehajo z dosedanjim načinom dela in da se roko v roki postavijo na novo črto in radi zapovedi i radi prepričanja, da je to potrebno za državo in ljudstvo.

Govor je končal z vzklikom, da bodo vsi pošteti ljudje šli s kraljem. Kralj je prvi državljani naše kraljevine Jugoslavije. Naša dolžnost je, da bomo z njim, da gremo samo tja, kamor nas on vodi, ker je tam naša prava bodočnost.

Največja rudniška nesreča v Nemčiji

V Alsdorfu dosedaj 233 mrtvih, 96 težko ranjenih, nad 200 še zasutih

Aachen, 22. oktobra. as. Število mrtvih pri alsdorfski katastrofi se je danes povečalo na 233. 170 mrtvih žrtve so že spravili na dan, dočim jih je 63 še v šahtu. Reševalna moštva še niso mogla prodirati do centra katastrofe pod zemljo in se pričakuje, da se bo število mrtvih zaradi tega še povečalo. V bolnišnicah se nahaja 96 težko ranjenih.

Na licu mesta neprestano dela komisija strokovnjakov, da ugotovi vzroke katastrofe. Prvotno se je mislilo, da gre za eksplozijo dinamiškega skladišča, kajti niso si mogli predstavljati, da bi mogla biti eksplozija premogovnega prahu ali treskavih jamskih plinov tako močna, da bi bila okolica v tako velikem obsegu naravnost uničena. Nezaslišano je, da se je mogla podreti upravna stavba in glavni izvaževalni stolp. Danes se je ugotovilo, da so skladišča dinamita nedotaknjena. Uprava rudnika je izjavila, da so spravili zadnje pošiljateljce razstreljiva 10.000 kg dinamita takoj v razstrelbene šrambe.

Alsdorf, 22. oktobra. as. Ko se je ob zadnji katastrofi podrl izvaževalni stolp, je pokopal pod svojimi razvalinami ves rudniški nadzorstveni svet. Dosedaj so mogli spraviti na dan le nadpaznika. V Alsdorfu krožijo vesti o neverjetni rešitvi nekaterih podsutih rudarjev. Tako je skupina rudarjev s svojimi oblekami zamašila luknje v zasutem rovu, da niso mogli plini v njihovo skrivališče. Z neverjetnim naporom so pričakovali rešitev. Mnogo je pripomoglo k razjasnitvi katastrofe cele bližnja radio postaja. Na tozadnje zahteve namreč so se javili rešeni delavci oblastem, s čimer se je mnogo pripomoglo k natančni ugotovitvi žrtve. Sosednji holandski rudniki so dobili takoj po katastrofi pomoč, ki pa doslej še ni bila potrebna.

Akoravno je bila eksplozija usodopolna, bi vendar lahko bila še veliko groznejša in število žrtve bi lahko bilo veliko večje. Eksplozija se je izvršila tik potem, ko je nočni šiht zapustil rudnik. Ako bi se bila nesreča dogodila le pol ure prej, bi bil izvaževalni stolp pokopal pod sabo stotine rudarjev, ki so v stranjenih vrstah zapuščali šahtno napravo. Slično bi bilo, ako bi se nesreča dogodila malo kasneje. V bližini šahta se nahaja namreč velika ljudska šola. Dež kamenja, ki je podrl stavbo, bi bil padel na otroke in učitelje in bi jih vse pobil.

Berlin, 22. oktobra. AA. Katastrofa je zbudila v vsej Nemčiji veliko razburjenje. Časopisje ostro kritizira pomanjkljivost rudniških naprav, ki je povzročila to katastrofo. List »Germania« piše, da je zakrivilo izgubo toliko življenj dejstvo, da niso imeli niže ležeči rovi zadostnih rešilnih naprav. Usoda zasutega moštva je obupna, ker je velika nevarnost, da se zaduši. List končno naglašja, da je bila pomanjkljivost rudniških naprav že pred štirimi tedni predmet živahnih razprav v pruski zbornici. Tedaj je komunistični poslanec iz Aachna ostro protestiral proti razmeram v rudniških svojega volilnega okraja.

Preiskovalni odbor je po celodnevem delu danes zvečer ugotovil, da vzrok velikanske katastrofe dosedaj še ni pojasnjen. Šrambe razstreliva na vsakem horizontu so nedotaknjene in v najboljšem redu. Do zadnjega se je mislilo, da gre za eksplozijo razstreliv. Ta domneva torej sedaj popolnoma odpade. Danes je komisija ugotovila, da se na dan nesreče ni prevažalo razstrelivo po jami. Tudi dokaza za eksplozijo premogovnega prahu ni bilo mogoče najti. Po dosedanjih ugotovitvah se je izvršila plinska eksplozija najbrže v upravnem

Trst torej ni italijanski

Trst, 22. okt. x. Med »Piccolom« in »Popolom« di Trieste« se je vnela zelo zanimiva polemika glede poitalijančevanja Slovanov v Italiji, posebno še v Trstu. »Piccolo« trdi, da je Trst popolnoma italijanski in da so predlogi, ki jih je stavil »Popolo di Trieste« za kolonizacijo tržaške okolice, popolnoma odveč in nepotrebni, ker je tamošnje prebivalstvo itak že popolnoma italijansko. »Popolo di Trieste« pa vztraja pri trditvi, da so predmetna škedenj, Sv. Ivan, Rojan in Barokovlje slovenska in državno popolnoma nezanesljiva. »Piccolo« je že večkrat zapisal, da je slovensko prebivalstvo v Italiji po veliki večini Italijanom naklonjeno, in da samo nekaj zapeljanih hujšakcev rovari proti državi. To stališče zagovarja stalno vse rimsko časopisje. »Popolo di Trieste« z dne 17. t. m. pa trdi, da je »ogromna večina slovenskega ljudstva Italiji zelo sovražno« in zahteva od vlade, naj nemudoma izda poseben razlastitveni zakon, na podlagi katerega bodo Italijani pocieni vzeli slovenskemu kmetu njegovo zemljo. List se ne zadovoljuje več z asimilacijo, temveč zahteva, da se slovensko ljudstvo kar kratkoma iztrebi iz Julijske Benečije.

Naša kraljica dospela v Bukarešt

Bukarešta, 22. okt. AA. Rador poroča, da je Nj. Vel. jugoslovanska kraljica Marija davi prispela v Bukarešto iz Baltica na Crnem morju.

Zboljšanje prejemkov staroupokojev. tob. tovarne

Belgrad, 22. okt. m. Ožji odbor državne monopolne uprave je danes razpravljal o zboljšanju pokojnine starih upokojujencev bivše avstro-ogrske tobačne režije in monopolne uprave. Sklenil je, da se najprej predlaga, da se k dosedanjim odmeri osnovne pokojnine in doklad prizna preskrba vsem tistim bivšim delavcem in delavkam tobačne uprave, ki se doslej iz katerih koli razlogov niso prijavili za priznanje take preskrbe. Odbor je pričel s proučevanjem zboljšanja prejemkov starih upokojujencev tobačne uprave. Razpravo o tem vprašanju bo nadaljeval prihodnje dni. Kakor smo poučeni, se bo to vprašanje ugodno in zadovoljivo rešilo.

Nadalje se je odbor bavil tudi z izdelovanjem pokojninskega pravilnika za današnje aktivno tobačno delavstvo. V tem oziru je vse gradivo, ki ga je monopolna uprava svoječasno zahtevala o posameznih delavcih od raznih monopolskih ustanov, pregledano in se je sklenilo, da vse to gradivo, ki vsebuje podatke za več kot 4000 rodbin, po načelih zavarovalne tehnike proučijo in predelajo strokovnjaki v zavarovalni tehniki, da bi se na ta način dobila zanesljiva podlaga za pravilno ureditev tega socialno toliko važnega vprašanja.

poslopju rudnika Ana II. Tam se je namreč nahajalo 150 litrov bencola za napolnjenje jamskih svetilk. Ako se je začela eksplozija z dosedaj neznanega vzroka res v upravnem poslopju, je količina bencola, ki se je nahajala tam, zadostovala, da se je vnel premogovni prah ob šahtu, kar je imelo za posledico, da so povsod v jami eksplodirali ali plini ali premogovni prah.

Gospodarska kriza rodi nemire

**Nevaren kmetijski pokret na Madžarskem — Upor kmetov v Besarabiji
Kmetje na baltičkem obrežju se gibljejo**

Dunaj, 22. oktobra. d. Vaš dopisnik je vsled srečnega naključja imel priliko razgovarjati se par trenutkov z voditeljem madžarske liberalne stranke Rassayem, ki se je po političnih poslih nahajal na Dunaju. Ker njegova stranka vodi strogo opozicijo proti drugimi grofa Bethlena, je bilo zelo zanimivo slišati njegovo oceno kmetijskih taborov, ki so se nedavno vršili na Madžarskem in proti katerim je grof Bethlen mislil, da mora nastopiti z grožnjami. »Grožnje danes nimajo pri nas nobenega učinka več. Madžarski kmet je danes v zelo težavnem položaju in če mu bo vlada grozila, mesto da bi mu pomagala, bo posegel po skrajnih sredstvih. Grof Bethlen je imel priliko, da se pridruži drugim vzhodno-evropskim državam, ki so začele uspešno braniti svoje kmetijstvo, mesto tega pa je raje žrtvoval interese poljedelstva političnim šimeram, ki mu jih čarajo pred oči gotovi inozemski politiki. Na vprašanje, kako važnost poljaga na pokret kmetov, je Rassay odgovoril, da se ne sme podcenjevati tega gibanja, ki ni samo omejeno na Madžarsko, ampak se pojavlja tudi po drugih poljedelskih državah, kot recimo v Romuniji, pri Ukrajincih, in osobito v severnoevropskih državah. Vlada danes grešijo, ker gledajo na gospodarsko krizo s političnimi očmi. Zato bo potrebno, da sedanja vlada izgine s pozorišča, ker

vsled politične zaslepljenosti nima razumevanja za težnje malega kmeta.

Bukarešta, 22. oktobra. or. Kmetijske manifestacije, katere je dnevni tisk hotel zamolčati, se nadaljujejo v severnem delu Romunije, kjer je agrarna kriza najbolj občutna. Medtem ko kmetje v moldavski nižini še prodajo svoje pridelke, je v Besarabiji in v Bukovini trg popolnoma mrtev. Približuje se zima in kmet si ne more ničesar priksrbeti, ker nima denarja. Po nekod so kmetje napadli veleposestva in razdeljali gospodarska poslopja. Romunska vlada je morala poslati ojačanja v te kraje, da prepreči večje izgrede.

Varšava, 22. oktobra. d. Iz vzhodne Prusije poročajo, da so oblasti odkrile zelo razsežno kmetijsko organizacijo, ki nosi ime »Črne zastave«. Značilno je, da so na čelu tega pokreta veleposestniki, ki osebno vodijo napade na vsake škodljivce kmetijstva, naj si bodo zasebniki ali pa državni organi. »Črne zastave« n. pr. preprečijo vsako prisilno javno družbo kakšnega zemljišča. One tudi kaznujejo vsako veriženje s poljedelskimi pridelki ali s poljedelskim orodjem. »Črne zastave« so z drugimi besedami rečeno dejanska samopomoč, h kateri je pruski kmet moral seči, da se reši krize, ker mu vlada ni hotela nuditi nikake pomoči.

Listi ugibljujejo, če morda kmetijska organizacija v vzhodni Prusiji ni v tesni zvezi s pokretom,

ki je tako značilen za Finsko, Estonko in Letonko, kjer je naperjen proti delovanju komunizma. Vsekakor pa je resen opomin za vlado, da bo morala vzeti problem v roke, ker sicer se ji zna pripetiti, da bo vzhodna Prusija izročena samovladi teh organizacij, ki so po svojem namenu dobre, a ki lahko postanejo nevarne, če se jim pridružio razni socialno-nevarni elementi.

Helsingfors, 22. oktobra. d. (S. T. P.) Finska kmetijska organizacija, ki je znana pod imenom »laponska stranka«, je poklicala vse one svoje pristane, ki so se dejansko udeleževali v boju proti komunizmu, oziroma, ki so na povelje strankine centralne izvršili razne protizakonite politične čine, naj se zglasijo na glavnem trgu v prestolnici. Vlada je namreč zagrozila, da bo nekatere vodilne krivce dala aretirati. S tem, da bodo vsi krivci prišli v tisočih demonstrativno v Helsingfors in se bodo stavili na razpolago državnim oblastem, bo naklep vlade onemogočen. Nasprotno pa pride lahko zopet do nemirov, kakršni so se odigrali meseca avgusta.

Lvov, 22. oktobra. d. Kljub demantijem oblasti se potrjujejo vesti, da je prišlo na deželi do izgrediv, katere so uprizorili ukrajinski kmetje iz protesta proti »stanju lakote«, ki vlada po celi Ukrajini vsled slabe letine in vsled represalij poljskih oblasti, ki potiskajo ukrajinskega kmeta v bedo.

Jezerska uganka še nerešena

Uradni komunikacije.

Ljubljana, 22. oktobra. AA. Danes 22. oktobra je preiskovalni sodnik sodni svetnik dr. Kresnik v Podlugu izvršil lokalni ogled pri gostilni »Kanonir« in zaslišal mnogo prič, ki so si istočasno ogledale ubitega neznane napadalec. Izgleda, da bodo izjave zaslišanih prič pripomogle k nadaljni razjasnitvi zločina. Identiteta ubitega napadalec na orožnika Šnuderla in Megliča trenutno še ni ugotovljena, bo pa na podlagi uvedenih ukrepov v najkrajšem času dognana.

Sedanje slanje žandarmerijskega narednika Šnuderla in kaplarja Megliča je dovoljno.

11. november - dan miru

Belgrad, 22. okt. AA. Na pobudo glavnega odbora Podmladka Rdečega križa v Belgradu je g. minister prosvete odredil, naj se v vseh ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih šolah praznuje 11. novembra dan miru. Ta praznava bo med drugim obstojala v tem, da se med 9. in 15. novembrom t. l. v vseh šolah predpiše pismena naloga o tem, kakšnega pomena je rodoljublje za mir. Tri najboljše naloge bodo šolske uprave predložile do konca novembra glavnemu odboru Podmladka Rdečega križa v nagrado.

Prva nagrada znaša 500 Din, dve nadaljni nagradi sta po 300 Din, za tri tretje nagrade je predvidenih po 200 Din, tri četrte nagrade pa prejmejo po 100 Din.

11. novembra bodo učitelji predavali od 8. do 9. ure učencem o pomenu in nalogah Društva narodov po brošuri, ki jo je leta 1928 izdal glavni odbor Podmladka Rdečega križa.

Ob 11 dopoldne bo ta dan odrejen dveminitni pobožni molk v spomin na dosedanje vojne.

Od 9. do 15. novembra bodo razen tega po šolah prigodne predstave po navodilih glavnega odbora Podmladka Rdečega križa.

Zagrebska deputacija pri kralju

Belgrad, 22. okt. z. Sem je prispel zagrebski župan dr. Srkulj na čelu 5 članske deputacije, ki je šla kralju sporočiti sklep zagrebskega mestnega zastopstva, da se bivše Pongračevce poslopje daje kralju in kraljevi hiši na razpolago. Ob 17.30 je bil župan z deputacijo sprejet v avdienco. Deputacija je bila tudi pri predsedniku vlade. Od predsednika se je podala k belgrijskemu županu, nakar so odšli na belgrijsko pokopališče in na skupno grobnico junakov padlih v obrambo Belgrada, kamor so položili krasen venec.

Belgrijske vesti

Pariz, 22. okt. AA. Brigadni general Le Petit je imenovan za francoskega vojaškega atašea v Belgradu.

Belgrad, 22. okt. AA. Z odlokom ministra prosvete sta postavljena za suplenta v I-9 diplomirana oziroma absolvirana dijaka filozofije Stanko Sever in Angela Mijučin, oba v Mariboru.

Belgrad, 22. okt. m. Davčni kontrolor g. Viktor Damijan je premeščen k davčnemu uradu ljubljanske okolice.

Belgrad, 22. okt. AA. S sklepom ministra prosvete v soglasju s predsednikom ministrskega sveta je povišan dr. Franjo Zgeč, profesor moškega učiteljskega v Mariboru, v I-7.

Belgrad, 22. okt. AA. S sklepom ministra prosvete in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta je postavljena za strokovno učiteljico na meščanski šoli v Ljubljani v II-3 ga. Jelica Slapšak, učiteljica.

Belgrad, 22. okt. z. Vrhovni zakonodajni odbor je prejel od ministrstva za socialno politiko zakonski načrt pravilnika o dolžnostih in delokrogu odbora za biološke proizvode, zakon o strokovnem šolanju pomožnega osebja v socialni in zdravstveni službi, načrt pravilnika o obvezni službi za varstvo proti prenosu kužnih bolezni iz tujih držav in načrt zakona o prometu in kontroli sladil.

Interesanti o novem tramvaju

Ljubljana, 22. oktobra 1930.

Snoči ob 8 se je vršil razmerno še dobro obiskan sestanek hišnih posestnikov dvorskega okraja. Trnovega in Krakovega, da zavzamejo stališče k zgradbi tramvaja na Vič. Sestanek je otvoril g. Frelj, ki je takoj v začetku naglašal, da društvo hišnih posestnikov s sestankom nima ničesar opraviti, temveč le ožji interesi, hišni posestniki teh okrajev.

Ne gre, da bi se tramvaj gradil v onih ulicah, ki se ga branijo, kakor v Selenburgovi ulici in Gradišču, v onih ulicah pa, ki ga zahtevajo, pa se ne gradi. Selenburgova ulica in Gradišče gotovo nista primerni ulici za tramvaj. Prometne kalamitete so že sedaj tam velike, potem bi bile pa še večje in bi bil vsak drug promet nemogoč. Upoštevati je tudi veto policije, ki je zadevo dobro premislila. Tramvaj naj gre z Marjinega trga, po Wolfovi ulici, mimo Zvezde, po Kongresnem trgu in po Vegovi ulici (ali po Gosposki ulici) na Rimsko cesto. Ta linija je najbolj naravna za zvezo z Vičem. Poleg zelo prometnih ulic bi bile pritegnjene k tramvaju tudi univerza, realna, tehnična srednja šola, bodoča univerzitetna knjižnica in mnogi uradi. Preko Cojzeve ulice pa bi se napravila zveza z dolenskim tramvajem, da bo tudi šentjakovski okraj nekaj pridobil. Možnost bi bila tudi, da bi šel tramvaj tudi po Miru na Vič. Sicer je pa rentabiliteta tramvaja zelo dvomljiva. Deficit bo gotovo in ker ga bodo ljubljancem plačevali, imajo gotovo nekaj pravice, da zahtevajo tramvaj tam, kjer ima prebivalstvo nekaj od njega. Občinski svet ni nikoli sklepal o definitivni trasi bodočega tramvajske proge. V četrtek pa je na dnevnem redu seje občinske uprave sklepanje pogodbe z maloželezniško tramvajsko progo.

V debati so udeleženci poudarjali, da v Selenburgovi ulici in v Gradišču ni niti enega trgovca in hišnega posestnika, ki bi se želel tramvaj v svojo ulico. Zadostoval bi tramvaj kot dovozno sredstvo prebivalstva s periferije v mesto samo do drame ali do univerze, odkoder bi se potem sčasoma podaljšal skozi razširjeno Wolfovo ulico do stare proge. Soglasna zahteva vseh zborovalcev je bila, da se mora bodoči tramvaj približati tako velikemu delu mesta, kakor je Trnovo. Izvoljena je bila tudi deputacija, ki bo še v teku današnjega dne intervenirala pri g. županu in posameznih občinskih svetnikih zaradi uresničenja zahtev prizadetih interesentov.

Zborovanje agrarcev v Pragi

Praga, 22. okt. as. Od 29. do 31. oktobra se vrši v Pragi seja širšega mednarodnega agrarnega urada. Na dnevnem redu sta predvsem dve točki in sicer poljedelska kriza in vprašanje Panevrope. Do sedaj so se prijavile na konferenco razne agrarne stranke v Evropi. Kakor izvemo se bodo udeležile konference v Pragi sledeče stranke: Češka agrarna stranka, nemška agrarna zveza Čehoslov. države, švicarska kmetijska stranka, švedska, estonska, latvijska, letonska, finska agrarna stranka, avstrijska deželna zveza, romunska in bolgarska agrarna stranka, grška delavska in kmetijska stranka in končno poljska agrarna stranka. Konferenci bo predsedoval bivši minister dr. Hodža. Bistvena razlika te konference od drugih zadnjih agrarnih konferenc v Varšavi in Bukarešti je v tem, da se je udeležijo organizirane agrarne stranke raznih držav.

Razorožitveni odbor bo razpuščen?

London, 22. okt. as. V tukajšnjih političnih krogih se širi vznemirjenje radi odklonilnega zadržanja vzhodnoevropskih držav napram pripravljenemu razorožitvenemu odboru v Ženevi. Da ne pride do konflikta med srednjeevropskimi državami, dalje med Francijo in Italijo, mislijo tukajšnji politični krogi staviti v Ženevi predlog za razpust razorožitvenega odbora. Edina naloga tega odbora naj bi bila, določiti program in dnevni red za prihodnje svetovne razorožitvene konference.

„Najprej kruha potem pjatiletko“

Moсква, 22. okt. AA. Spor med komunisti se je zadnje dni poostрил. Agitacija desničarske opozicije proti Stalinu zavzema med ljudstvom vedno večje dimenzije. List »Pravda« ne prikriva vedno jačega opozicijskega pokreta ter piše, da so kulaki dobili na svojo stran proletarske množice, ki so postavile devizo najprej kruha, potem »pjatiletko«. Veliko nezadovoljstvo je zbudilo v Moskvi letak, ki trdi, da Stalinova mati živi v dvorcu bivšega kavkaškega namestnika v Tiflisu, medtem ko proletarijat sirada. Letak naziva Stalinovo mater »Marijo Feodorovno proletarko«. Letak zahteva, da pridejo delavci Stalinove dinastije pred sodišče.

Nazadovanje francoskih komunistov

Pariz, 22. okt. as. Zadnje širše seje komunistične stranke Francije se je udeležil tudi član markske internacionale Manjolski. Ostro je nastopil proti francoskim voditeljem stranke in jim očital slabo politiko. Število članov komunistične stranke je v zadnjih letih padlo za okoli 70 odstot. Rudarski revir St. Etienne s 40.000 rudarjev ima le 24 članov komunistične stranke in med 23.000 kovinskih delavcev je samo 17 komunistov. Naklada komunističnega glavnega naznanila »Humanité«, ki se je l. 1924. tiskal v 240.000 izvodih, je padla v l. 1929. na 145.000.

Značilna sprememba v pruski vladi

Berlin, 22. okt. as. Pruski notranji minister prof. dr. Waeting je danes odstopil. Za njegovega namestnika je bil imenovan državni poslanik in bivši notranji minister Severing. To imenovanje pomeni zmago socialnih demokratov nad odločnim nastopom narodnih socialistov. On bo skušal ostro nastopiti proti izgrediv nacionalno socialističnih šovinistov.

Ruski učenjak umrl od lakote

Moskva, 22. okt. AA. V Leningradu je umrl od lakote znani ruski učenjak in avtor mnogih filozofskih del, bivši član avtorske akademije general Karakijev. Sovjeti so uvrstili pokojnika med buržuje, tako da nikjer ni mogel dobiti zaposlitve.

6 milijonov dolarjev ukradel

Pariz, 22. okt. AA. Iz Newyorka poročajo, da je bila izdana tiralica za finančnikom Charlesom Bobbom, ki je ponesel 6 milijonov dolarjev, pri čemer je oskodoval 10.000 oseb. Finančnik je izginil pred 15 dnevi in pobegnil najbrž v Bolivijo.

Dunajska vremenska napoved: Nekoliko hladnejše vreme. V južni Alpah, posebno na vzhodnem obronku nekoliko dežja. V teku dneva se bo vreme zboljšalo.

Predlogi poljedelske konference

Najvažnejši rezultat: Ustanovitev stalnega odbora za proučevanje kmetijskih vprašanj

Bukarešta, 22. okt. AA. Konferenca v Bukarešti je končana. Predsednik Comara Sescu se je zahvalil vsem delegatom in strokovnjakom ter izjavil, da rezultati nadkriljujejo vsa pričakovanja. V istem smislu so govorili predsedniki delegacij. Redakcijski odbor konference, čigar predsednik je jugoslovanski delegat g. Pilja, je sprejel sklepni protokol sledeče vsebine: Potem ko so bolgarski, estonski, madžarski, letonski, poljski, romunski, češkoslovanski in jugoslovanski delegati in strokovnjaki izrazili željo, da se čimprej uporabijo v praksi gotovi rezultati, ki so bili sprejeti na mednarodni kmetijski konferenci v Varšavi, je konferenca sklenila, da predlaga zainteresiranim vladam sledeče:

1. Sprejetje statuta stalnega odbora za kmetijsko proučevanje, kateremu bo naloga, da vzdržuje zveze med državami, ki so sodelovale na konferenci, da se briga za izvršitev sklepov, sprejetih na konferenci, da spravi v sklad te sklepe z odredbami tehnične komisije, da predlaga vladam svoje predloge, da vpliva na enako zadržanje držav, ki so se udeležile konference, na mednarodnem polju, da določi datum kdaj naj se vršijo kmetijske konference, da sestavlja dnevni red teh konferenc in se briga za predstavnike zainteresiranih vlad. Romuniji se naloga, da se briga za formalnosti uveljavljanja statuta stalnega odbora za kmetijsko proučevanje in da skliče prvo sejo tega odbora. Konferenca se zahvaljuje poljski vladi, ki je prva predlagala ustanovitev stalnega odbora in njegov statut.

2. Izmenjava statističnih podatkov o pridelkih, uvozu in izvozu kmetijskih pridelkov, kar je treba urediti na način kot je to predložila Poljska.

3. To vprašanje morajo proučiti nacionalni organi vseh zainteresiranih držav prej kot izdela

konferenca skupen projekt o tem vprašanju. Konferenca prosi poljsko vlado, da pošlje organom držav, ki so sodelovale v Varšavi, poročilo s potrebnimi elementi za proučevanje kreditnih problemov in da skliče v prej odrejenem roku komisijo strokovnjakov, da sklepe izvrši.

4. Na podlagi rezultatov varšavske konference je tudi konferenca v Bukarešti posebno zainteresirana na osnovanju posebnega zavoda v izvoznih državah, da bi se na ta način mogla dovesti v sklad trgovina enako kakor je to že urejeno v Poljski in Jugoslaviji.

5. Konferenca prosi poljsko delegacijo, da pošlje udeleženi vladam načrt mednarodne konvencije o ukinitvi premij za izvoz gotovih pridelkov in da pošlje projekt te konvencije Društvu narodov.

6. Konferenca priporoča stalnemu odboru za proučevanje kmetijskih vprašanj, da pristopi bilateriranju veterinarskih konvencij med državami, ki so se udeležile konference in da za to konvencijo izdela skupen načrt prej kot odbor Društva narodov izdela načrt splošne mednar. konvencije.

7. Da prouči vprašanja glede podpisa in ratifikacije konvencije o trgovini sklenjene v Ženevi marca t. l.

8. Konferenca pozdravlja mednarodni kmetijski zavod zato, ker je sklicana konferenca za proučevanje vprašanja trgovine pšenice šele 1932 ali 1933. Konferenca pozdravlja sklep o izmenjavi misli med evropskimi uvozniki in izvozniki državami, ki bi se morala vršiti na konferenci meseca decembra. Konferenca tudi misli, da na omejeni konferenci ne bi sodelovale samo evropske, temveč vse države, ker bi le to dalo zadovoljujoče rezultate.

Špijonska afera vedno večja

Vohuni bodo postavljeni pred vojno sodišče

Bukarešta, 22. okt. p. Preiskava v špijonski aferi se nadaljuje v vsej državi. Včeraj je bil aretiran major Varzaro iz vojnega ministrstva. O njem je ugotovljeno, da je bil že davno v službi sovjetske vlade. Mnogokrat je pošiljal zelo važne podatke in informacije Moskvi. Bil je neposredno podrejen šefu neke špijonske skupine inženjerju Meti. Za informacije in podatke, ki jih je dajal, je dobival redno mesečno plačo od 500 vjetov. Včeraj je prispela v Bukarešto z Dunaja ga. Ausländer, ki je ing. kem. Ona ni vedela, da je bila sovjetska špijonska skupina odkrita. Nastanila se je v hotelu Splendit. Bila je takoj aretirana. Ausländer je zelo inteligentna. Govori 8 jezikov, lepa je in pozornost vzbujajoče zunanosti. Pisala je pisma s kemično tinto. S sabo je prinesla zemljevid Bukarešte in več pisem. Vojni tožitelj je včeraj obiskal vse bukarške banke in zaplenil vloge, ki so jih imeli špijoni. Do sedaj

je ugotovljeno, da so vohuni stanovali v elegantnem in razkošnem stanovanju. Razpolagali so z avtomobilom, razsipali denar in si prizadevali, da pridejo v višje kroge.

Danes je bil izpuščen iz zapore madžarski inženjer Laszlo, za katerega se je ugotovilo, da pri vohunstvu ni sodeloval, marveč je le bil kot strokovni kolega v dobrih odnosih s posameznimi člani vohunške organizacije. Ker je novi zakon glede kaznovanja teh dejanj nedavno stopil v veljavo, ne pridejo ta vohunstva pred civilno, marveč pred vojaško sodišče. Sankcije novega zakona so zelo stroge.

V Aradu je bil aretiran urednik madžarskega lista Schauer. On je tudi sodeloval v tej špijski. Veliko senzacije je vzbudila vest, da je bil aretiran eden izmed šefov državne policije v Bukarešti.

Italijansko-nemško prijateljstvo

Nemčija odstopila Italiji petrolejske koncesije

Istanbul, 22. okt. or. (Izv.) »Slovenec« je nedavno poročal o širokopoteznem delovanju nemškega kapitala na turško-irski meji. Pri tej priliki je omenil, da je kralj Fejsal prišel v konflikt z angleško vlado, ker je začela svojega bivanja v Berlinu prodal velikanska petrolejska zemljišča nemški bančni skupini Deutsche Bank — Wolff-Reinische. Ravno kar izvem iz zanesljivega vira iz Ankare, da je nemška denarna skupina na željo nemške vlade prodala 55 odstotkov svojih koncesij v Iraku italijanski družbi Compania Italiana di Petrolio. Turčija je baje ta prenos deležev iz Nemčije na Italijo zelo podpirala, ker bi želela, da bi se Italija zainteresirala v Iraku kot proti-

utež proti angleškemu vplivu. Nemčija je baje pa v zameno dobila tudi dragocene koncesije v Anatoliji, ki tičejo osobito železnice.

Vsekakor je potrebno, da se to dejstvo, ki bo brez dvoma na vseh finančnih trgih, posebno pa še v krogih angleških in ameriških petrolejskih družb, zbudilo velikansko zanimanje, beleži kot nespodbiten dokaz za to, da obstoja prijateljstvo med Italijo in med Nemčijo. Tako zopet vidimo, kako gospodarski interesi veliko bolj jasno odkrivajo dejanski politični položaj, kot pa politične izjave državnikov. Bliznji dogodki v Ankari nam bodo sedaj čisto drugače jasni, kot pa bi bili brez gornje informacije.

Se ena poroka

Pariz, 22. okt. p. Tukajšnji fašistični list »Vale d'Aosta« javlja, da se bo v kratkem uradno razglasila zaročna sina vojvode d'Aosta s sestro bolgarskega kralja, Evdoksije. To vest omenja omenjeni fašistični list s komentarjem in opozarja, da fašistična Italija sledi tradicijam srednjeveške diplomacije, ki je s krvnimi zvezami spajala vse vodilne dvore.

Dunaj, 22. okt. as. Predsednik »Heimatblocka« javlja, da se 2. novembra ne vrši pohod heimverorcev na Dunaj.

Z'očinski dijaki

Praga, 22. okt. as. V mestu Vltava pri Brnu sta izvršila dva učenca napad na svojega razrednika. Podala sta se maskirana na stanovanje svojega profesorja Pinoša ter ga v trenutku, ko je odprl vrata pobila s palico na tla, na kar sta zbežala. Vendar sta bila kmalu prijeta. Ugotovilo se je, da sta napadalec učenca petega gimnazijskega razreda. Izjavila sta, da sta bila določena od tajne organizacije petošolcev, da izvršita smrtno obsodbo nad prof. Pinošo. Ranjenega profesorja zdravijo v bolnišnici.